

VAI TRÒ DẠY HỌC ĐÀN UKULELE CHO HỌC SINH TIỂU HỌC

Triệu Thị Hà
Trường Tiểu học Alpha
Email: habe.ntqd@gmail.com

Tóm tắt: Trong bối cảnh đổi mới giáo dục theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh, giáo dục âm nhạc ở bậc tiểu học ngày càng được chú trọng như một thành tố quan trọng của giáo dục toàn diện. Dạy học đàn ukulele, với đặc điểm gọn nhẹ, dễ tiếp cận và giàu tính biểu cảm, đã và đang trở thành một hình thức giáo dục nghệ thuật phù hợp với tâm lý lứa tuổi học sinh tiểu học. Thông qua quá trình học tập và thực hành đàn ukulele, học sinh không chỉ được rèn luyện năng lực âm nhạc, bao gồm kỹ năng chơi đàn, năng lực cảm thụ và hiểu biết âm nhạc, mà còn được bồi dưỡng năng lực thẩm mỹ, hình thành cảm nhận nghệ thuật và nuôi dưỡng khả năng sáng tạo âm nhạc. Bên cạnh đó, hoạt động học đàn ukulele còn góp phần tích cực vào việc giảm căng thẳng học tập, tạo hứng thú học đường và tăng cường tương tác xã hội thông qua các hình thức luyện tập nhóm, hòa tấu và biểu diễn. Những giá trị này giúp học sinh phát triển hài hòa cả về trí tuệ, cảm xúc và kỹ năng sống. Vì vậy, dạy học đàn ukulele không chỉ mang ý nghĩa giáo dục âm nhạc thuần túy mà còn là giải pháp giáo dục hiệu quả, góp phần xây dựng môi trường học tập tích cực, thân thiện và giàu tính nhân văn cho học sinh tiểu học.

Từ khóa: Đàn ukulele; học sinh tiểu học; vai trò; năng lực âm nhạc; giáo dục nghệ thuật.

THE ROLE OF UKULELE INSTRUCTION FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Abstract: In the context of educational reform oriented toward the development of students' qualities and competencies, music education at the primary level has increasingly been recognized as an essential component of holistic education. Ukulele instruction, with its compact design, accessibility, and rich expressive potential, has emerged as an art education approach well suited to the psychological characteristics of primary school students. Through learning and practicing the ukulele, students not only develop musical competencies including instrumental performance skills, musical perception, and musical knowledge but also enhance their aesthetic competence, form artistic sensibilities, and nurture musical creativity. In addition, ukulele learning contributes positively to reducing academic stress, fostering learning motivation, and strengthening social interaction through group practice, ensemble performance, and musical presentations. These values support students' balanced development in terms of intellect, emotion, and life skills. Therefore, ukulele instruction is not merely a form of music education but also an effective educational solution that contributes to building a positive, friendly, and humanistic learning environment for primary school students.

Keywords: ukulele, primary school students, role, musical competence, arts education.

Nhận bài: 25/11/2025

Phản biện: 23/12/2025

Duyệt đăng: 28/12/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong xu thế đổi mới giáo dục hiện nay, giáo dục nghệ thuật ở bậc tiểu học ngày càng được nhìn nhận như một bộ phận quan trọng góp phần hình thành và phát triển toàn diện nhân cách học sinh (HS). Âm nhạc với đặc trưng giàu cảm xúc và tính trải nghiệm, không chỉ giúp HS phát triển năng lực chuyên môn mà còn tác động sâu sắc đến đời sống tinh thần, thẩm mỹ và kỹ năng xã hội. Trong bối cảnh đó, việc đưa các nhạc cụ đơn giản, phù hợp với lứa tuổi vào hoạt động dạy học là một hướng đi thiết thực và hiệu quả. Đàn ukulele với cấu tạo gọn nhẹ, âm thanh trong sáng và kỹ thuật không quá phức tạp, đã và đang trở thành nhạc cụ được nhiều trường tiểu học lựa chọn trong giảng dạy và hoạt động ngoại khóa.

Dạy học đàn ukulele cho HS tiểu học không chỉ nhằm trang bị kỹ năng chơi nhạc cụ, mà còn hướng tới phát triển năng lực âm nhạc, bồi dưỡng năng lực thẩm mỹ và góp phần nâng cao đời sống tinh thần cho các em. Thông qua quá trình học tập, HS được rèn luyện khả năng chơi đàn, cảm thụ và hiểu biết âm nhạc, đồng thời hình thành cảm xúc

nghệ thuật, tư duy sáng tạo và kỹ năng giao tiếp xã hội. Chính vì vậy, việc nghiên cứu và làm rõ vai trò của dạy học đàn ukulele đối với HS tiểu học có ý nghĩa quan trọng cả về lý luận và thực tiễn, góp phần khẳng định giá trị của giáo dục âm nhạc trong nhà trường tiểu học hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Phát triển năng lực âm nhạc

2.1.1. Phát triển năng lực chơi đàn

Phát triển năng lực chơi đàn là một trong những mục tiêu trọng tâm trong quá trình dạy học nhạc cụ nói chung và dạy học đàn ukulele nói riêng. Năng lực chơi đàn không chỉ dừng lại ở việc HS thực hiện được các thao tác kỹ thuật cơ bản mà còn bao gồm khả năng điều khiển nhạc cụ một cách thành thạo, biểu cảm và sáng tạo, qua đó thể hiện bản thân trong các hoạt động âm nhạc một cách tự nhiên, linh hoạt và có hiệu quả, phù hợp với đặc điểm tâm lý lứa tuổi HS, góp phần hình thành kỹ năng biểu diễn tự tin, sáng tạo và nuôi dưỡng niềm yêu thích âm nhạc.

Trong quá trình học đàn ukulele, HS tiểu học được rèn luyện các kỹ năng cụ thể như tư thế cầm đàn đúng chuẩn, sử dụng linh hoạt tay trái để bấm hợp âm, tay phải để gảy dây, đồng thời phát triển khả năng phối hợp tay, mắt, tai nhằm điều khiển âm thanh một cách chính xác. Các kỹ năng này đòi hỏi sự luyện tập thường xuyên, có hệ thống và dưới sự hướng dẫn trực tiếp của giáo viên (GV). Từ việc làm quen với một vài hợp âm cơ bản, HS từng bước nâng cao khả năng chuyển hợp âm nhanh, làm chủ tiết tấu và thể hiện các bài hát đơn giản. Việc phát triển năng lực chơi đàn giúp HS tăng cường khả năng tập trung, rèn luyện sự kiên nhẫn và tư duy logic trong việc phân tích thao tác chơi đàn. Khi HS bắt đầu làm chủ nhạc cụ, các em sẽ cảm thấy tự tin hơn trong việc thể hiện bản thân, sẵn sàng tham gia các hoạt động âm nhạc như biểu diễn cá nhân, hòa tấu nhóm hoặc đệm đàn cho bạn bè hát. Đây cũng là bước đệm quan trọng để các em phát triển kỹ năng biểu diễn trước công chúng, một kỹ năng mềm hữu ích cho cuộc sống và học tập lâu dài.

Để năng lực chơi đàn được phát triển một cách toàn diện, GV cần áp dụng linh hoạt các phương pháp dạy học phù hợp với độ tuổi, trình độ và đặc điểm cá nhân của HS. Ngoài ra, việc tổ chức luyện tập cá nhân kết hợp luyện tập theo nhóm giúp HS vừa củng cố kỹ thuật cá nhân, vừa phát triển kỹ năng phối hợp trong biểu diễn tập thể. Năng lực chơi đàn là yếu tố nền tảng trong giáo dục âm nhạc, giúp HS tiểu học hình thành kỹ năng điều khiển nhạc cụ, phát triển tư duy kỹ thuật và biểu cảm âm nhạc, đồng thời góp phần nuôi dưỡng niềm yêu thích và khả năng tự học trong bộ môn nghệ thuật này.

2.1.2. Phát triển năng lực cảm thụ âm nhạc

Cảm thụ âm nhạc là năng lực đặc thù của con người, thể hiện ở khả năng lắng nghe, phân tích và cảm nhận những yếu tố thẩm mỹ trong âm nhạc như giai điệu, tiết tấu, hòa âm, cường độ và sắc thái biểu cảm. Trong giáo dục âm nhạc ở tiểu học, việc phát triển năng lực cảm thụ âm nhạc đóng vai trò quan trọng vì đây là nền tảng để hình thành tư duy âm nhạc và nuôi dưỡng tình cảm thẩm mỹ ở trẻ em. Dạy học đàn ukulele chính là một trong những con đường hiệu quả để khơi dậy và phát triển năng lực cảm thụ âm nhạc.

Thông qua việc luyện tập đàn ukulele, HS không chỉ học cách tạo ra âm thanh mà còn được rèn luyện khả năng lắng nghe âm thanh do chính mình hoặc bạn bè tạo ra. Trong quá trình chơi đàn, HS học cách cảm nhận độ cao, thấp của âm,

cường độ mạnh, nhẹ, tốc độ nhanh, chậm và sắc thái khác nhau của giai điệu. Việc lắng nghe và cảm nhận các yếu tố này giúp các em phát triển khả năng cảm thụ âm nhạc một cách tự nhiên, từ đó nâng cao khả năng biểu hiện tình cảm và tư duy nghệ thuật qua mỗi tiết học.

Khác với hình thức cảm thụ âm nhạc thụ động thông qua nghe nhạc, việc học đàn ukulele tạo điều kiện để HS tiếp cận âm nhạc một cách chủ động, tích cực. Khi các em tham gia vào quá trình học đàn, sự cảm thụ không còn là một hoạt động tiếp nhận đơn thuần mà đã trở thành trải nghiệm trực tiếp. Nhờ đó, HS có thể phân biệt các phong cách âm nhạc khác nhau, cảm nhận được sự khác biệt giữa các giai điệu, nhận ra sai lệch trong hợp âm, hoặc phát hiện sắc thái cảm xúc trong một bản nhạc.

GV cần xây dựng các hoạt động giảng dạy phong phú để hỗ trợ phát triển năng lực cảm thụ cho HS, chẳng hạn như yêu cầu HS nghe, nhận diện hợp âm, chơi đàn theo mẫu tiết tấu, hoặc thể hiện lại một bài hát theo phong cách biểu cảm riêng. Việc kết hợp giữa nghe, chơi, cảm nhận sẽ giúp các em nâng cao độ tinh tế trong việc cảm thụ âm nhạc.

Năng lực cảm thụ âm nhạc là yếu tố cốt lõi trong giáo dục âm nhạc tiểu học, góp phần hình thành nhân cách nghệ thuật và khả năng biểu cảm cho HS. Dạy học đàn ukulele là một phương tiện hữu hiệu để nuôi dưỡng cảm xúc âm nhạc, phát triển trí tưởng tượng và tình yêu nghệ thuật cho thế hệ HS nhỏ tuổi.

2.1.3. Giúp học sinh hiểu biết âm nhạc

Bên cạnh kỹ năng chơi đàn và cảm thụ âm nhạc, việc phát triển tri thức và hiểu biết về âm nhạc cũng là một trụ cột quan trọng trong giáo dục âm nhạc tiểu học. Hiểu biết âm nhạc không chỉ bao gồm kiến thức lý thuyết cơ bản mà còn là sự nhận thức có hệ thống về các yếu tố cấu thành tác phẩm âm nhạc, phong cách âm nhạc, thể loại, văn hóa âm nhạc và mối liên hệ giữa âm nhạc với cuộc sống. Trong dạy học đàn ukulele, việc kết hợp thực hành với kiến thức lý thuyết sẽ góp phần nâng cao hiểu biết âm nhạc hiệu quả, giúp HS nhận diện giai điệu, tiết tấu, hợp âm và hình thành nền tảng tư duy âm nhạc.

Thông qua các bài học ukulele, HS được làm quen với các khái niệm âm nhạc cơ bản như: tên nốt, nhịp, trường độ, cao độ, hợp âm, tiết tấu và cấu trúc bài hát. Việc áp dụng các khái niệm này trong thực hành giúp HS hiểu sâu sắc hơn về vai trò của từng yếu tố trong một bản nhạc. Ví dụ: Khi

HS chơi một hợp âm C hoặc G, các em không chỉ biết cách bấm ngón tay mà còn hiểu được vị trí của hợp âm trong âm giai, công năng hòa âm và vai trò trong cấu trúc bài hát. Dạy học đàn ukulele cũng mở rộng hiểu biết âm nhạc của HS thông qua việc tiếp xúc với nhiều thể loại âm nhạc khác nhau như dân ca, nhạc thiếu nhi, nhạc pop, ballad... GV có thể lồng ghép kiến thức về nguồn gốc bài hát, tác giả, bối cảnh văn hóa, qua đó giúp HS mở rộng vốn hiểu biết âm nhạc một cách đa chiều, có chiều sâu và gắn kết với thực tiễn đời sống.

Ngoài ra, hiểu biết âm nhạc còn bao gồm khả năng phân tích và đánh giá một tác phẩm hoặc màn trình diễn âm nhạc. Thông qua các hoạt động như nhận xét bài biểu diễn của bạn, thảo luận nhóm, hoặc tự đánh giá tiết học, HS được rèn luyện tư duy phản biện và năng lực ngôn ngữ âm nhạc, điều rất quan trọng trong giáo dục nghệ thuật toàn diện.

Phát triển hiểu biết âm nhạc trong quá trình dạy học ukulele không chỉ giúp HS nắm chắc kiến thức lý thuyết mà còn hình thành tư duy âm nhạc, hiểu rõ hơn về vai trò của âm nhạc trong đời sống. Đây là yếu tố quan trọng giúp các em học tập âm nhạc một cách chủ động, có định hướng.

2.2. Bồi dưỡng năng lực thẩm mỹ

2.2.1. Hình thành cảm nhận nghệ thuật

Cảm nhận nghệ thuật là một thành tố thiết yếu trong cấu trúc của năng lực thẩm mỹ, thể hiện ở khả năng cảm thụ, đánh giá và phản hồi lại giá trị thẩm mỹ của một tác phẩm hay hoạt động nghệ thuật. Đối với HS tiểu học, việc hình thành cảm nhận nghệ thuật là tiền đề để các em xây dựng nhân cách thẩm mỹ, phát triển tâm hồn giàu cảm xúc và định hình thị hiếu nghệ thuật đúng đắn. Dạy học đàn ukulele, với tư cách là một loại nhạc cụ đơn giản, dễ tiếp cận nhưng giàu tính biểu cảm, chính là môi trường lý tưởng để hình thành và bồi dưỡng cảm nhận nghệ thuật ở lứa tuổi HS nhỏ.

Khi HS học đàn ukulele, các em không chỉ làm quen với âm thanh mà còn học cách cảm nhận vẻ đẹp của âm nhạc qua từng hợp âm, tiết tấu, sắc thái và nội dung bài hát. Âm thanh trong trẻo, dễ thương của ukulele dễ dàng tạo cảm giác vui tươi, gần gũi và kích thích sự rung động thẩm mỹ nơi HS. Những rung động này, nếu được nuôi dưỡng đúng cách, sẽ phát triển thành khả năng cảm nhận nghệ thuật sâu sắc, giúp các em biết lắng nghe, nhận ra sự khác biệt trong giai điệu, sắc thái, đồng thời hình thành khả năng phản hồi cảm xúc một cách chân thực và sáng tạo.

Đặc biệt, khi HS được tiếp xúc với các tiết mục biểu diễn đa dạng từ chính bạn bè hoặc từ GV, các em sẽ hình thành thói quen đánh giá và nhận xét nghệ thuật một cách có cơ sở, học được cách khen ngợi, phản biện và tiếp nhận cái đẹp dưới nhiều góc độ khác nhau. Đây chính là bước đầu trong hành trình hình thành thị hiếu nghệ thuật cá nhân.

2.2.2. Nuôi dưỡng khả năng sáng tạo âm nhạc

Sáng tạo là một trong những biểu hiện cao nhất của năng lực thẩm mỹ, đặc biệt quan trọng trong lĩnh vực nghệ thuật. Đối với HS tiểu học, lứa tuổi có trí tưởng tượng phong phú và tâm lý luôn hướng đến khám phá, việc học đàn ukulele không chỉ là hoạt động rèn luyện kỹ thuật mà còn là môi trường thuận lợi để khơi gợi và nuôi dưỡng tư duy sáng tạo trong âm nhạc. Thông qua hoạt động học tập mang tính trải nghiệm, HS được khuyến khích vượt ra khỏi khuôn mẫu, tự do thể hiện bản thân và tạo dựng những cách thể hiện âm nhạc độc đáo, cá nhân hóa.

Khác với những môn học thiên về ghi nhớ, dạy học đàn ukulele đặt HS vào vị trí người sáng tạo. Các em không chỉ học để chơi lại một bài hát có sẵn, mà còn được khuyến khích biến tấu giai điệu, thay đổi hợp âm, thêm phần đệm phụ, thậm chí là tự sáng tác những đoạn nhạc đơn giản phù hợp với khả năng của mình. Chính trong quá trình này, khả năng tư duy âm nhạc, óc tưởng tượng và tính linh hoạt được hình thành và phát triển một cách tự nhiên.

Sáng tạo âm nhạc qua đàn ukulele còn được thể hiện ở việc các em lựa chọn phong cách biểu diễn riêng, xử lý sắc thái cá nhân cho bài nhạc, phối hợp với bạn bè để cùng hòa tấu, hát đệm hay dàn dựng một tiết mục biểu diễn. Những trải nghiệm này không chỉ nuôi dưỡng cảm xúc nghệ thuật mà còn giúp HS hình thành khả năng tư duy linh hoạt, biết lắng nghe và điều chỉnh trong khi thể hiện âm nhạc.

2.3. Góp phần giải trí

2.3.1. Giảm căng thẳng và tăng cường hứng thú học tập

Ở lứa tuổi tiểu học, HS thường phải đối mặt với áp lực từ việc học chữ, làm bài tập, kiểm tra định kỳ cũng như yêu cầu tuân thủ nội quy trường lớp. Trong bối cảnh đó, việc lồng ghép những hoạt động giáo dục mang tính giải trí, thư giãn như học đàn ukulele là một hướng đi hiệu quả, góp phần giảm thiểu căng thẳng tâm lý và tạo nên môi trường học tập nhẹ nhàng, tích cực. Âm thanh vui tươi, trong trẻo của đàn ukulele mang đến cảm giác dễ chịu, giúp HS nhanh chóng lấy lại tinh thần sau những tiết học căng thẳng.

Thực hành âm nhạc thông qua học đàn ukulele không đặt nặng áp lực thi đua như các môn văn hóa, mà hướng đến việc rèn luyện kỹ năng một cách tự nhiên và hứng khởi. Trong tiết học, HS được trực tiếp cầm đàn, trải nghiệm âm thanh do chính mình tạo ra, được chơi những bài nhạc quen thuộc và cùng bạn bè luyện tập, biểu diễn. Tất cả những hoạt động này không chỉ giúp các em thư giãn tinh thần mà còn kích thích niềm yêu thích học tập thông qua cảm xúc tích cực. Bên cạnh đó, việc học đàn ukulele còn tác động tích cực đến tâm trạng và hành vi của HS. Những em vốn nhút nhát, thiếu tự tin khi tham gia vào lớp học nhạc cụ thường có xu hướng trở nên năng động và cởi mở hơn. Âm nhạc đóng vai trò như một “liệu pháp tinh thần” tự nhiên, giúp HS giải tỏa những cảm xúc tiêu cực, rút ngắn khoảng cách giữa HS với GV và giữa HS với nhau.

2.3.2. Tăng cường tương tác xã hội

Tương tác xã hội là một yếu tố quan trọng trong sự phát triển toàn diện của HS tiểu học. Trong quá trình học tập, không chỉ tri thức mà còn các kỹ năng mềm như giao tiếp, hợp tác, chia sẻ và thấu hiểu lẫn nhau cũng cần được hình thành và bồi dưỡng. Dạy học đàn ukulele, đặc biệt khi tổ chức dưới hình thức nhóm, song ca hoặc hòa tấu, chính là cơ hội lý tưởng để tăng cường tương tác xã hội trong môi trường học đường.

Khi cùng nhau học đàn, HS thường xuyên phải hợp tác trong quá trình luyện tập, trao đổi cách bấm hợp âm, chia sẻ nhịp điệu, hỗ trợ nhau điều chỉnh kỹ thuật. Những hoạt động đó không chỉ rèn luyện kỹ năng làm việc nhóm mà còn giúp các em học cách lắng nghe, đồng cảm và phối hợp nhịp nhàng trong tập thể. Việc cùng tạo nên một bản nhạc, dù đơn giản, mang đến cảm giác thành công chung, kích lệ sự đoàn kết và gắn bó giữa các thành viên trong lớp.

Hoạt động biểu diễn trong các giờ học ukulele hoặc trong các sự kiện nhà trường như hội diễn,

giao lưu nghệ thuật cũng góp phần làm phong phú đời sống tinh thần và tăng cường giao tiếp xã hội. Những HS vốn e dè, ít nói có thể trở nên tự tin hơn khi được đứng trên sân khấu cùng bạn bè. Sự khích lệ từ bạn học và GV sau mỗi phần thể hiện sẽ giúp các em vượt qua sự tự ti, dần khẳng định bản thân và phát triển kỹ năng trình bày trước đám đông.

III. KẾT LUẬN

Từ những phân tích trên có thể khẳng định rằng, dạy học đàn ukulele cho HS tiểu học giữ vai trò quan trọng trong việc phát triển toàn diện năng lực và nhân cách của các em. Trước hết, hoạt động này góp phần trực tiếp vào việc phát triển năng lực âm nhạc thông qua rèn luyện kỹ năng chơi đàn, nâng cao khả năng cảm thụ và mở rộng hiểu biết âm nhạc. Quá trình học tập không chỉ giúp HS làm chủ nhạc cụ mà còn hình thành tư duy âm nhạc, khả năng lắng nghe, phân tích và biểu đạt cảm xúc một cách tinh tế.

Bên cạnh đó, dạy học đàn ukulele còn là phương tiện hiệu quả để bồi dưỡng năng lực thẩm mỹ cho HS tiểu học. Thông qua việc cảm nhận vẻ đẹp của âm thanh, giai điệu và sắc thái biểu cảm, các em dần hình thành cảm nhận nghệ thuật, nuôi dưỡng tình yêu cái đẹp và phát triển khả năng sáng tạo âm nhạc. Những trải nghiệm này có ý nghĩa lâu dài trong việc xây dựng thị hiếu nghệ thuật lành mạnh và nhân cách giàu cảm xúc. Không dừng lại ở giá trị giáo dục nghệ thuật, học đàn ukulele còn góp phần giải trí, giảm căng thẳng học tập và tăng cường tương tác xã hội trong môi trường học đường. Các hoạt động luyện tập, hòa tấu và biểu diễn tạo cơ hội cho HS giao lưu, hợp tác, tự tin thể hiện bản thân và gắn kết với bạn bè. Như vậy, dạy học đàn ukulele không chỉ là một nội dung giáo dục âm nhạc đơn thuần mà còn là giải pháp giáo dục hiệu quả, góp phần xây dựng môi trường học tập tích cực, thân thiện và giàu tính nhân văn cho HS tiểu học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Phạm Thị Hòa (2006), *Giáo dục âm nhạc*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
 Hoàng Long, Hoàng Lâm (2010), *Giáo trình âm nhạc và phương pháp dạy học âm nhạc*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
 Nguyễn Thị Tố Mai (2024), *Phương pháp dạy học theo phát triển năng lực*, Tài liệu ban hành nội bộ Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương, Hà Nội.
 Lê Anh Tuấn, Nguyễn Phúc Linh (2016), *Phương pháp tư duy tích cực và sáng tạo trong giáo dục âm nhạc*, NXB Hồng Đức, Hà Nội.
 Alistair Wood (2011), *Ukulele for Dummies*, John Wiley & Sons, Hoboken, New Jersey, United States (of America).
 Lil' Rev (2011), *Hal Leonard Ukulele Method Book 1-2*, Hal Leonard Corporation, United States (of America).